

Åsa Morberg

Vad händer efter valet med ny regering och Tidöavtalet med Socialdemokraternas stopp för etablering av fristående skolor med konfessionell inriktning?

Strömstad akademis styrelse beslutade 24 juli 2013 att inrätta Strömstad Akademis Fria Skriftserie med följande riktlinjer: Ledamöter i Strömstad akademi har rätt att utan granskning få manuskript publicerade elektroniskt i Strömstad akademis fria skriftserie. Det enda som gäller är att författaren ansvarar för innehållet och för att det inte strider mot svensk lag eller innehåller copyrightskyddat material. Manus skickas direkt till webansvarig.

Vad händer efter valet med ny regering och Tidöavtalet med Socialdemokraternas stopp för etablering av fristående skolor med konfessionell inriktning?

av Åsa Morberg, docent

Vad händer nu med socialdemokraternas stopp för etablering av fristående skolor med konfessionell inriktning? Det har varit val under hösten 2022 och det har getts ett uppdrag till moderaternas partiordförande att försöka att bilda en regering? Nu finns en regering som är ledd av en moderat statsminister och med fem liberalerna och sex krisdemokrater. Men Sverigedemokraterna får ingen ministerpost, men de får ändå stor makt i regeringskansliet. Hur kommer den regeringen att ställa sig till det socialdemokratiska förslaget? Skärpt granskning av konfessionella skolor finns som en punkt i Tidöavtalet. Regeringspartierna och SD dvs. "M, KD, L och SD skriver att det är ett stort problem med extremism och islamism bland skolor med muslimsk profil. Skolinspektionen får i uppdrag att öka sin granskning av skolor med konfessionell inriktning eller inriktning. Skolor som inte respekterar styrdokument ska stängas" (Tidöavtalet 2022).

Artikeln presenterar författarens ställningstaganden till regeringens förslag att stoppa etablering av friskolor med konfessionell inriktning. Förslaget att stoppa etablering av religiösa friskolor sätts in i ett slags historiskt perspektiv genom användning av en indelning i sex historiska faser (Aldrin, 2020). Förslaget att stoppa konfessionella friskolor presenteras med citat av den socialdemokratiska utbildningsministern. Ett urval av den debatt som har följde förslaget presenteras också. De politiska partiernas åsikter i frågan före valet 2022 om friskolor med konfessionell inriktning presenteras. Artikeln avslutas med en diskussion om av hur förslaget kan förstås politiskt och ideologiskt samt vad som troligen rent hypotetiskt kan hända med förslaget. En sammanfattning av författarens ställningstagande görs också avslutningsvis.

Inledning

Förslagen från den socialdemokratiska regeringen om förändringar i skola och lärarutbildning är många. Den tidigare socialdemokratiska regeringen ville stoppa etablering av fristående skolor med konfessionell inriktning. Internationellt är konfessionella skolor mycket vanliga. Min bedömning av förslaget är att det vilar på alltför tunn grund och bör omgående dras tillbaka. Nu är det en ny regering och det är svårt att sia om hur den nya regeringen kommer att agera. De har angett i det s.k. Tidöavtalet att det blir en översyn av friskolor med konfessionell inriktning. Genom att studera förskolans och skolans värdegrund och partiernas parti-program i frågan, samt Tidöavtalet kan en möjlig utveckling diskuteras (Haraldsson Sträng, 2016, Kronlid, 2017).

De konfessionella skolorna i Sverige är väldigt få, de samlar endast cirka 1 procent av Sveriges elever vilket i internationell jämförelse är en ytterst liten del. Den tidigare regeringen ville stoppa möjligheten att etablera konfessionella skolor. Det finns konfessionella skolor över hela världen. Exempelvis i Frankrike är de konfessionella skolorna hela 20 %, i Storbritanni-

en hela 37 %, i Belgien hela 59,8 %, och i Nederländerna hela 75 %. Genom datasökning har inte något aktuellt underlag där konfessionella skolor förbjudits i andra nationer funnits. För att komma åt de konfessionella skolor som inte fungerar till fyllest, ville den socialdemokratiska regeringen förbjuda alla konfessionella skolor. Detta gjordes utifrån ett politiskt och ideologiskt ställningstagande, se nedan. Det finns inga större utvärderingar eller aktuell forskning som grund för förslaget, vilket är en svaghet.

Den socialdemokratiska tidigare regeringen syntes inte ha tilltro till den egna statliga och kommunala tillsynen på skolområdet, som skulle säkerställa att alla skolor och förskolor följer skollagens bestämmelser, gällande läroplaner samt grundlagen och dess grundläggande värderingar. Om det nu faktiskt fanns sådana allvarliga brister i tillsynen behövde regeringen omgående skapa en väl fungerande skolinspektion som regeringen faktiskt kunde lita till. En skolinspektion som inte är kvalitativt god, ger en svag grund att föreslå en så drastisk åtgärd som avveckling av konfessionella skolor utifrån. Men det hanns inte med innan den socialdemokratiska regeringen föll i valet 2022

I många av världens länder, oavsett regim, är skolor med konfessionella huvudmän en alldeles självklar och viktig del av utbildningssystemet. Oftast hör de konfessionella skolorna till de kvalitativt bästa skolorna, just på grund av höga kunskapsideal tätt förknippade med en humanistisk världs- och människosyn. De konfessionella skolorna strävar efter att förena utbildning med bildning genom att ta på allvar att unga människor alltid också måste brottas med frågor om tro och existens för att kunna utvecklas till en mogen person och aktiv samhällsmedborgare.

Mot den bakgrunden är den svenska socialdemokratiska regeringens debatt om religion och skola något märklig, för att inte säga rent uppseendeväckande. Tvärtemot den svenska bilden är tro och höga kunskapsideal absolut inte varandras motsatser, utan de är i högsta grad förenliga. Om de konfessionella friskolorna lever upp till sina ideal är de kunskapsintensiva, bildningsorienterade, världstillvända och integrerande. De följer skollagen genom att skilja mellan undervisning och utbildning, vilket då garanterar att ingen elev mot sin vilja behöver delta i konfessionella aktiviteter.

Konfession betyder helt kort: bekännelse eller värdegrund, på ett mera sekulärt språk. Människor behöver bekännelser. Barnkonventionen slår faktiskt också fast att barns levnadsstandard kräver rätten till andlig utveckling. Den andliga utvecklingen har att göra med vad vi bekänner oss till. Grunden för den förra regeringens förslag är rent politisk/ideologisk och framstår därför som svag. Min bedömning av förslaget är som jag tidigare framhållit att det vilar på en alltför tunn grund och bör dras tillbaka. En anmärkning är viktigt att göra som grund för mitt eget ställningstagande, enligt följande: Förslaget att förbjuda konfessionella friskolors etablering och stoppa en utökning av befintliga friskolor innebär bland annat att en ny skyldighet finns för huvudmän att informera vårdnadshavare och elever om konfessionella inslag i verksamheten. Elever ska ha möjligheter att välja bort sådana inslag och ska då få ägna sig åt andra aktiviteter.

Regeringen för också fram allvarligt kritik mot de konfessionella skolorna som innebär att avslöjanden gjorts av religiösa skolor som använt statliga medel för att stötta antidemokratisk verksamhet och våldsbejakande rörelser. Detta är givetvis helt oacceptabelt, enligt min mening, och detta tar jag helt och fullt avstånd ifrån. Varje anmälan om sådan verksamhet borde ha föranlett åtgärder och omedelbar stängning av skolan.

Tillbakablick på relationen kyrka, stat och skola

Stegen har varit många i relationen kyrka, stat och skola. Det går, enligt Aldrins intressanta forskning, att identifiera sex olika faser i utvecklingen. I tidskriften Vägval i skolans historia finns en mycket intressant artikel av Viktor Aldrin med titeln "Skolans religiösa historia: om övergången från statlig kristendom till religionskritisk sekularism". Hans artikel är huvudreferens till regeringens förslag som bör sättas i sitt historiska sammanhang. Aldrins artikel inleds med följande: "Religionens plats i svensk skola har på senare år kommit att bli ett av de mest omdiskuterade ämnena i svensk offentlig debatt. Ett exempel på en sådan diskussion har varit bruket med skolavslutningar i kyrkan och konfessionella friskolor. Men problematiken är långt större och rör idag huruvida religion över huvud taget ska få tillåtas i skolan. Hur kom det sig att religion började upplevas som problem? Hur kan denna förändring förstås? (Aldrin, 2020)". För att försöka förstå det förslag som den tidigare regeringen presenterat som innebär att de ska bli förbud mot att inrätta konfessionella friskolor görs genom en sammanfattning av de sex faserna som Aldrin presenterar i artikeln. Genom att se tillbaka på utvecklingen kan det socialdemokratiska förslaget förstås i ett historiskt perspektiv.

Första fasen handlar om den medeltida skolan (1000-1527). Katolska kyrkan formade landets utbildningssystem och det var prästerna som undervisade. Alla skulle kunna grundläggande troskunskap i form av böner (Aldrin, 2020).

Andra fasen handlar om den tidigmoderna skolan (1527-1842). Sverige blev en protestantiskt luthersk nationalstat och då blev den tidigare katolska kyrkan till en statlig myndighet. Skolan blev kyrkans ansvar. Skolan började bli en egen verksamhet och krav ställdes på att lärare skulle ha lärarutbildning. Svenskarna skulle bli lydiga medborgare i statens tjänst genom skolan. Det religiösa innehållet i skolan ökades ut med kunskaper som ansågs vara nyttiga (Aldrin, 2020).

Tredje fasen är den fas när den moderna skolan infördes (1842-1967). Folkskolestadgan 1842 var ett försök till standardisering. År 1919 blev det en stor förändring i kyrka-stat-skola. Frikyrkorna krävde inflytande. Svenska kyrkans kontroll över skolan varade länge. Luthersk moral och tro präglade all undervisning i skolan (Aldrin2020).

Fjärde fasen är den s.k. postmoderna skolan (1967-1994) Det beslöts att staten fortfarande skulle vara protestantisk luthersk, men förändringar blev det för religiösa inslag. Den första förändringen var 1967 års beslut att avskaffade de så kallade religiösa morgonsamlingarna och ersatte dem med mera "objektiva morgonsamlingar". I 1969 års läroplan byter ämnet kristendomskunskap namn till religionskunskap. Kristen moral fanns dock med som grundläggande för hela skolan (Aldrin, 2020).

Femte fasen kallas den sekulära skolan (1994-2011) och i läroplanen 1994 introducerades två nyckelfraser. Det var dels etik som förvaltas av kristen tradition och västerländsk humanism, dels att undervisningen skall vara icke-konfessionell. EU krävde att staten skulle säkerställa att skolan låg i linje med föräldrarnas religiösa och filosofiska åskådning. Genom Europakonventionen på 1950-talet, ledde denna formulering till etablerandet av landets första friskolor på religiös grund (den judiska Hillelskolan och S:t Eriks katolska skola). Europakonventionen blev svensk lag och därmed öppnades möjligheten att starta konfessionella friskolor. År 1996 startades en kampanj för att ta bort religiösa inslag i skolan (Aldrin2020).

Sjätte fasen benämns den postsekulära skolan (2011- och framåt). Genom läroplanen 2011 formaliserades den icke konfessionalitet i skolan. En av de centrala och viktigaste aspekterna i den nya läroplanen och skollagen var etablerandet av uppdelningen "undervisning" (ämnen) och "utbildning" (skolan som sådan och all skoltid utöver undervisningen). För religionens del blev denna uppdelning viktig då det är i denna delning som konfessionalitet kommer in. I icke-konfessionella skolor får ingen del vara konfessionell, men i konfessionella

friskolor (registrerade sådana), kan utbildningen vara konfessionell, men aldrig själva undervisningen. Staten har gått från att förespråka protestantisk luthersk kristendom till att begränsa utrymmet för all annan form av livsåskådning än sekularism. (Aldrin, 2020).

Religionen har debatterats under senare år. Det har handlat om hur mycket man egentligen kan förbjuda religion i skolan. Det har handlat om etableringen av konfessionella friskolor, men också om hur man kan se på religionen som ett hot mot den demokratiska skolningen.

Aldrin (2020) reser en fråga avslutningsvis att Sverige har bytt statsreligion från kristendom till agnostisk/ateistisk sekularism som ger nya privilegierade grupper och nya maktstrukturer i svensk skola. Så kan läget beskrivas enligt Aldrins forskning.

Den tidigare regeringen föreslog nu, sammanfattningsvis, i en lagrådsremiss att ett etableringsstopp för fristående skolor och fristående fritidshem med konfessionell inriktning införs 2024. Det föreslogs även att befintliga fristående verksamheter inte får utöka sin verksamhet med konfessionell inriktning. Att sammanfattningsvis se tillbaka historiskt gör förslaget delvis mera begripligt.

Förslaget från den tidigare socialdemokratiska regeringen: ett politiskt och ideologiskt förslag, som föll efter valutgången 2022.

Så här säger då skolministern: "Vi ska ta tillbaka den demokratiska kontrollen över skolan. Det har vid fristående skolor med konfessionell inriktning förekommit brister kopplade till skolans demokratiuppdrag, jämställdhet, likvärdig utbildning samt till kravet på saklighet och allsidighet. Så kan vi inte ha det." säger skolminister Lina Axelsson Kihlblom (Utbildningsdepartementets hemsida, 2022).

Enligt skolinspektionen finns det brister på vissa fristående skolor med konfessionell inriktning som bedömts vara allvarliga. Till exempel beskrivs i Skolinspektionens årsrapport (2021) att ämnesinnehållet har reducerats när det gäller idrott och biologi och vissa huvudmän har inte säkrat undervisning i sex och samlevnad. Det finns också ett antal fall där pojkar och flickor inte fått en likvärdig utbildning eller inte har bemötts på ett jämställt sätt. Det sägs också att vetenskap inte varit grund för undervisningen i konfessionella friskolor. Det är allvarlig kritik mot de konfessionella skolorna och får naturligtvis inte förekomma. I Sverige ska skolan baseras på såväl vetenskap som beprövad erfarenhet.

För att stärka en likvärdig utbildning och motverka religiös påverkan i skolan hade den tidigare regeringen beslutat om en lagrådsremiss som innehöll förslag om etableringsstopp för fristående skolor och fristående fritidshem med konfessionell inriktning. Etableringsstoppet skulle införas dels genom att det i skollagen ska tas in bestämmelser om att såväl undervisningen som utbildningen i övrigt vid fristående skolor och fristående fritidshem skulle vara icke-konfessionell, dels genom att det skulle tas in övergångsbestämmelser om att äldre bestämmelser fortsatt skulle gälla för befintliga fristående skolor och fristående fritidshem med konfessionell inriktning. Ändringarna föreslogs träda i kraft den 1 januari 2024.

Det blev en ny regering efter valet 2022, enligt ovan. Hur kommer den nya regeringen med M, KD och L att ställa sig till socialdemokraternas förslag? Den offentliga debatten kan möjligen ge viss ledning liksom regeringspartiernas partiprogram.

Vilken debatt har förts och förs med anledning av förslaget?

Förslaget från den socialdemokratiska regeringen har resulterat i en rad diskussioner. Det är högljudda protester mot förslagen och de kommer från olika håll. Här nedan följer några exempel på vad som anfördes.

Exempelvis "Tankesmedjan Timbro" har på sin hemsida lagt ut en mycket intressant artikel med titeln "Konfessionella friskolor – samhällsproblem eller mänsklig rättighet? Artikeln är författad av Jonas Qvarsebo och Fredrik Wenell och är en forskningsöversikt. I artikeln hävdar författarna att debatten om de konfessionella friskolorna handlar primärt om segregation och integration i spänningsfältet mellan sekulärt majoritetssamhället och religiösa minoriteters rättigheter (Qvarsebo, Wenell, 2018).

Debatten förs i ett högt tonläge med tydliga krav på förbud av skolorna. Författarna hävdar dock att den empiriska forskningen om de konfessionella friskolorna är knapphändig. De få större studier som genomförts har fokuserat på de muslimska friskolorna. Den stora majoriteten av konfessionella friskolor, de kristna skolorna, har bara varit föremål för några mindre fallstudier. Regeringen bygger således inte alls sitt förslag på tidigare forskning, enligt författarna (Qvarsebo, Wenell, 2018).

Skolornas verksamhet lyder under skollagen där det görs en tydlig åtskillnad mellan utbildning och undervisning. Undervisningen måste vara konfessionsfri, inga religiösa inslag får vara schemalagda och Skolinspektionen har i uppdrag att granska att skolorna följer skollagen och läroplanen. Skolorna är inte "religiösa" i bemärkelsen att verksamheten har inslag av religiös instruktion. Den konfessionella inriktningen av skolornas verksamhet vetter mer åt kultur, värderingar och livsåskådning snarare än religiös instruktion (Qvarsebo, Wenell, 2018).

En översikt av skolornas lärar- och elevsammansättning och befintlig forskning visar att skolorna härbärgerar en mångfald av nationaliteter och religioner och utgör en arena där den religiösa identiteten kontextualiseras och förhandlas i relation till majoritetssamhället (Qvarsebo, Wenell, 2018).

Vad säger då de konfessionella skolorna om förslaget att förbjuda att etablera nya konfessionella skolor? På Friskolornas Riksförbunds hemsida finns friskolebloggen (Friskolornas riksförbund, 2022). Rubriken på refererad blogg är följande: Att förbjuda nyetablering av konfessionella skolor bryter mot Europakonventionen för mänskliga rättigheter.

Mot bakgrund av att Sverige har skrivit på Europakonventionen för mänskliga rättigheter och att den utredare som fick i uppdrag att utreda förutsättningarna för att förbjuda etableringen av konfessionella skolor påpekade just att Sverige har förpliktelser kopplade till mänskliga rättigheter, så är det intressant att regeringen trots detta, vill gå vidare med ett förslag om att förbjuda nyetableringar (Friskolebloggen, 2022).

Friskolornas riksförbunds **yttrande över promemorian "Etableringsstopp för fristående skolor och fristående fritidshem med konfessionell inriktning"** Friskolornas riksförbund har getts möjlighet att lämna synpunkter på ovanstående betänkande med förslag och vill lämna följande yttrande. Friskoleförbundet avstyrker bestämt förslaget att införa ett etableringsstopp för fristående skolor och fritidshem med konfessionell inriktning (Friskolebloggen, 2022).

Friskoleförbundet anser att ett lagförslag om att stoppa nyetablering av konfessionella friskolor riskerar att vara diskriminerande och strida både mot Regeringsformen, Europakonventionen, Barnkonventionen och närings- och etableringsfriheten inom EU-rätten. Av tilläggsprotokoll artikel 2 till Europakonventionen framgår den tydliga garantin för föräldrars rätt att välja en utbildning som överensstämmer med deras religiösa uppfattning (Friskolebloggen, 2022).

I övrigt hänvisar friskoleförbundet till det som anförs i utredningen, dvs. att förslagen inte i någon form har stöd i de konventioner som Sverige anslutit sig till eller övriga grundläggande rättigheter om religionsfrihet och näringsfrihet. Det är helt orimligt att införa bestämmelser med så omfattande konsekvenser, utan att sådant stöd finns.

Efter valet 2022 har frågan troligen lagts delvis på is. Vid sökningar på nätet har inga politiska debattartiklar gått att finna. Endast Tidöavtalet har debatterats, dock inte specifikt konfessionella friskolors situation.

Politisk/ideologisk grund för förslaget som den socialdemokratiska regeringen lagt

Den socialdemokratiska regeringens förslag om att stoppa konfessionella friskolor handlade sammanfattningsvis inte om att bygga förslag om avveckling på tidigare forskning om de konfessionella friskolorna. Skolinspektionens utvärderingar och skolinspektionens omdömen finns med som grund, men den tidigare skolministerns förslag syns mera bygga på socialdemokratisk politik och socialdemokratisk ideologi.

Från Socialdemokraternas hemsida hämtas följande text:

”Socialdemokraterna vill¹

- säkerhetsställa att det är ordning och studiero i skolan genom att ge lärare och annan personal tydligare befogenheter att ingripa vid stök och oro samt införa mobilförbud på lektionstid som huvudregel
- *bryta ojämlikheten och införa ett rättvist skolval*
- *göra om skolpengen i grunden så att resursfördelningen bidrar till ökad kunskap och likvärdighet*
- *ge kommunerna veto vid utökningar och nyetableringar av friskolor*
- *öka möjligheterna att stänga skolor med stora brister*
- *förbjuda vinstuttag ur skolan*
- *förbjuda religiösa friskolor*
- *fortsätta investeringarna i skolan för ökad likvärdighet*
- anställa mer personal och fler lärare införa lovskola och läxhjälpssgaranti för alla elever som riskerar att inte bli behöriga till gymnasiet ”(Socialdemokraternas hemsida, 2022-05-20)

Det finns åtta kursiverade punkter som direkt kan kopplas till förslaget att stoppa de konfessionella friskolorna. Exempelvis har den demokratiska kontrollen över skolan lyfts fram som skäl för omedelbar avveckling. Det har menar den tidigare skolministern förekommit brister kopplade till skolans demokratiuppdrag, jämställdhet, likvärdig utbildning samt till kravet på saklighet och allsidighet. Så kan vi inte ha det menar den tidigare skolministern och agerar då därefter.

Vid sökningar på de andra politiska partiernas hemsidor har följande uttalande funnits. Vad partierna står idag 2022 har varit svårt att få en uppfattning om, även om regeringspartierna avser att utreda frågan om konfessionella friskolor. Inläggen är äldre än 2022, och inga nya texter finns på hemsidorna. I presentationen nedan tas socialdemokraternas partiprogram upp igen.

År 2018 skrev Centerpartiet på sin hemsida att de är för det fria skolvalet och de religiösa friskolorna. De ansåg att det inte var läge att stoppa alla religiösa friskolor, men de framförde att de ska vara under god tillsyn. I samband med 73-punktsprogrammet gick Centerpartiet med på att stoppa nya religiösa friskolor med Liberalerna och den socialdemokratiska regeringen.

Kristdemokraterna är för religiösa friskolor. 2018 ansåg partiet att konfessionella skolor inte är det stora problemet i svensk skola, men att det finns vissa problem förenade med dem. De

¹ Författaren har använd kursiv stil för att markera sådana texter som har kopplingar till förslaget att avveckla konfessionella friskolor.

vill se bättre tillsyn och effektivare uppföljning. Kristdemokraterna vill även att man ska ha möjlighet att stänga ner skolor som inte lever upp till svensk lagstiftning. År 2018 ansåg de att ett förbud och nedstängning av alla religiösa friskolor skulle vara som ett slags kollektiv bestraffning och att man istället skulle värna om valfriheten. Partiet har även refererat till att rätten till religionsfrihet är stadgad i Europakonventionen.

Liberalerna anser att religiösa friskolor riskerar att öka segregationen och att eleverna hamnar i en ojämlik, icke sekulär och ensidig kulturell skolmiljö. De vill att reglerna för konfessionella skolor ska skärpas, etablering av nya konfessionella skolor ska stoppas och utökning av befintliga skolor ska inte möjliggöras. De vill inte se könsuppdelad undervisning i skolorna och de anser att eventuellt religiösa slag i skolorna ska vara helt frivilliga.

Till och med 2019 stod miljöpartiet bakom idén om konfessionella friskolor. Partiet hade den hållningen utifrån att den svenska lagen som säger att konfessionella inslag ska vara frivilliga, en gemensam läroplan ska finnas och en skolinspektion som ska kontrollera att detta följs. Sedan 2019 vill Miljöpartiet förbjuda konfessionella skolor. Beslutet tog på partiets kongress i Örebro där 28 miljöpartister inlämnat en motion om stopp för konfessionella skolor. Partistyrelsen väddade i kongressen om ett avslag på motionen "Säg nej till religiösa friskolor".

Moderaterna vill sammanfattningsvis se ett stopp för nya religiösa friskolor. 2018 kommenterade Ulf Kristensson att de inte tycker "lagstiftningen är tillräckligt bra i dag, det var aldrig avsikten att man skulle kunna missbruka friskolereformen för religiös extremism".

Socialdemokraterna vill, som tidigare nämnts, se ett förbud mot konfessionella skolor. 2019 ansåg dem att skiljande av elever på grund av religion eller kön inte var förenligt med den svenska modellen. Partiet har däribland gett Skolverket i uppdrag att förtydliga läroplanen och motverka könsuppdelad undervisning. Socialdemokraterna tillsatte även en utredning runt konfessionella skolor samt gjort ett lagförslag om att införa en lämplighetsprövning för den som vill driva en friskola.

År 2020 ansåg Sverigedemokraterna att man bör skärpa tillsynen betydligt på konfessionella friskolor i samband med att det har funnits problem och avsteg från läroplanen. År 2020 tyckte de att skolorna ska vara likvärdiga oavsett religiös inriktning. År 2019 skrev riksdagsledamoten Richard Jomshof ett förslag om att förbjuda muslimska friskolor. Argumentationen bakom var att problemen i dem muslimska friskolorna är stora. År 2022 skrev Richard Jomshof en debattartikel om att lägga ner muslimska friskolor.

Vänsterpartiet är emot religiösa friskolor. De anser att utövandet av religion inte hör hemma i skolan. I en intervju svarade den tidigare partiledaren Jonas Sjöstedt att det är "helt fel att vi i Sverige har skolor som indoktrinerar barn i en viss religion".

År 2021 skrev Vänsterpartiet Örebro att "barn redan i förskolan och skolan sätts i olika skolor utifrån föräldrarnas egen religion.

Sammanfattningsvis ser partiernas ställningstagande till konfessionella friskolor ut på följande sätt:

Tabell 1.

Parti	C	KD	L	MP	M	S	SD	V
Åsikt	Ja	Nej	Ja	Nej	Nej	Nej	Nej	Ja

Partierna och deras ställningstagande i sammanfattning. Det finns Tre partier som säger ja till konfessionella friskolor och fem som säger nej till konfessionella friskolor. Partiernas ställning är inte beständig utan ändras efter förutsättningarna.

Det betyder beroende på hur den nuvarande regeringen kommer att agera, att det förmodligen går att få majoritet för att lägga ned de konfessionella friskolorna och inte tillåta någon expansion. Det är tre partier mot och fem för förslaget. I en koalition har nu läget förändras. Det är vanskligt att förutspå vad som händer med förslaget utifrån partiernas partiprogram. I koalitioner kan i stort sett vad som helst hända.

Sammanfattning och ställningstagande till förslaget

Grunden för den förra regeringens förslag är politisk och framstår som svag. Min bedömning av förslaget att förbjuda nyetablering av konfessionella skolor och förbjuda utökning av befintlig verksamhet är att förslaget vilar på tunn grund och bör omgående dras tillbaka. När nu en ny regering har tillträtt och presenterat Tidöavtalet kan man säga att fråga delvis är lagd på is.

Ett sådant radikalt förslag om nedläggning av konfessionella friskolor måste vara ordentligt underbyggt med utvärderingar och aktuell forskning. Det finns många brister i det tidigare förslagets underbyggnad, enligt min uppfattning.

En anmärkning är viktigt att göra som grund för mitt ställningstagande är att de avslöjanden som gjorts av religiösa skolor som använt statliga medel för att stötta antidemokratisk verksamhet och våldsbejakande rörelser. Detta är givetvis helt oacceptabelt och detta tar jag helt avstånd ifrån, och vidhåller att förslaget bör dras tillbaka. Sådana bevisligen olagliga verksamheter borde omgående ha stoppats. Det är inte acceptabelt av skolinspektionen att förbise sådana olagliga verksamheter.

När ett sådant radikalt politiskt förslag läggs fram bör det finnas en stabil vetenskaplig och beprövad grund för förslaget och den saknas, enligt min uppfattning.

Referenser

Aldrin, V. (2020) Skolans religiösa historia: om övergången från statlig kristendom till statlig religionskritisk sekularism . I tidskriften Vägval i skolans historia, nr 2. Tidskriften för svensk undervisningshistoria 2022

Friskolornas Riksförbunds hemsida, Friskolebloggen (Friskolornas riksförbund, 16 maj 2022).

Harladsson Sträng, M (2016) Värdegrund och mångkultur i handling – i förskola, skola och andra pedagogiska verksamheter Stockholm: Liber

Kristna friskolerådets hemsida (2020-01-31) Debatt: konfessionella inslag i skolväsendet. Ingen författare anges.

Kronlid, D.O. (2017) Skolans värdegrund 2.0 Etik för en osäker tid. Natur och Kultur Akademisk

Socialdemokraternas hemsida, (2022-07-20)

Centerns hemsida (2022-10-03)

Kristdemokraternas hemsida(2022-10-03)

Liberalernas hemsida(2022-10-03)

Miljöpartiets hemsida(2022-10-03)

Moderaternas hemsida(2022-10-03)

Sverigedemokraternas hemsida(2022-10-03)

Vänsterpartiets hemsida(2022-10-03)

Qvarsebro, J, Wenell, F (2018) Konfessionella friskolor – samhällsproblem eller mänsklig rättighet? Tankesmedjan Timbro publicerad 24 april, 2018, kl. 09.00.